

Peters, Söndrum. Det framhölls, hur intimt sången är förbunden med gudstjänsten, till vars viktigaste element den gregorianska sången och den lutherska koralen, båda representerande den objektiva linjen i kyrkomusiken, höra. Den lutherska koralen företräder både gudstjänstens sakramentala och sakrificiella sida. Önskvärt är, att psalmens »kyrkoårsfunktion» kommer mera till sin rätt därigenom att varje markerad söndag får sin speciella psalm. Förutom psalmens funktion att utfylla en paus t. ex. då prästen går till predikstolen och dess beledsagande, tolkande funktion under kommunionen har den även som ingångs- och slutpsalm en rent liturgisk uppgift att fylla. Ingångs-, gradual- och slutpsalm böra anpassa sig efter söndagens karaktär och bilda ett helt.

Nästa föredragshållare, musikdirektör Ragnar Blennow, Åstorp, talade över ämnet: »Vägar till församlingssångens förnyande». Striden om psalmsångsfrågan har i och med den nya koralboken av 1921 ej avstannat, påpekade tal., ty koralboken har kritiserats och givit anledning till motförslag. Därför är även frågan om församlingssångens förnyelse höggradigt aktuell. Psalmsången har förutom sin uppgift i gudstjänsten betydelse såsom musikalisk fostrare. Församlingen måste göras förtrogen med koralmelodierna: genom iysnandet kommer förståelse av musiken, som då skänker glädje och uppbyggelse. Tal. framhöll, att prästens och kyrkomusikerns musikaliska läggning borde överensstämma; gemensamma utbildningskurser före deras resp. examina borde anordnas för att uppnå ett gott samarbete.

Den gregorianska koralen är linjeren och folklig och en måttstock för kyrkomusiken. För att sången skall fylla sin uppgift som en integrerande del i gudstjänsten måste den ha en kyrklig stil och ej dra uppmärksamheten från orden till sig själv. Sången verkar ofta mera fri och levande utan orgelbeledsagning. Någon gång kunde man därför göra ett försök att låta orgeln vila. Tal. rekommenderade undervisning i skolorna, under konfirmationstiden samt i ungdomsföreningar och slutade med en önskan, att vid en framtida koralboksrevision ej blott orgelns män utan även representanter för kyrkosången skulle få deltaga.

Efter föredragen följde diskussion vari många talare deltog. Domkyrko vicepastor Adell påpekade avslutningsvis bl. a., att församlingssångens största fiender äro de, som skrika i st. f. sjunga och som sakna rytmaksinne. Sjunger församlingen bedjande blir det verklig sång, och då blir sången vad den skall vara: ett led i gudstjänstfirandet. Angående fostran till bättre församlingssång undrade pastor Adell, huruvida ej initiativ kunde tagas till studiecirklar i kyrkomusik, som hade på sitt program höjandet av den musikaliska nivån i församlingen.

I domkyrkan följde sedan en orgelstund med organisten i Malmö S:t Petri, Musikdirektör Axel Boberg som solist. Denne framförde med stiltrogen registrering några kompositioner av William Byrd, Clérambault, d'Aquin och Pachelbel, de tre sistnämnda typiska barockrepresentanter.

Därefter vidtog Completorium.

J. P.

Recensioner.

För klavér.

»*Neue Weihnachtsmusik für Klavier, Orgel und andere Tasteninstrumente*», utgiven av *Richard Baum*, Bärenreiter-Verlag, Kassel, 1935.

Detta häfte innehåller koralförspel och variationer över tyska koralmelodier och andliga sånger. Några av kompositionerna kunna med fördel användas i den svenska gudstjänsten, ty flera av våra koralme-

dier återfinnas. Gemensamt för nästan alla de samtida representerade tonsättarna är ett friskt, kärvt och osentimentalt linneärt skrivsätt vittnande om god kontrapunktisk färdighet. Man fäster sig vid de olika tonsättarnas djupa förståelse för kyrkotonarternas egenart, harmonierna äro väl valda och kadenserna icke sällan mycket verkningsfullt gjorda, slutackordet består ofta endast av grundton och kvint. Mest företrädd är Albert Thate. Av hans kompositioner skulle anmälaren särskilt vilja framhålla en liten passacaglia över »O Heilan, reiss die Himmel auf» samt två bearbetningar av »Es ist ein Ros entsprungen» och »Wunderbarer Gnaden thron». (Sv. Ps. 447.) Passacaglian, som egentligen är ett mellanting mellan passacaglia och ciaccona, när temat förutom i basen även förekommer i överstämmorna, samt de båda orgelkoralerna, av vilka »Es ist ein Ros ...» på ett synnerligen verkningsfullt sätt har C. F. lagd i mellanstämmen, kännetecknas alla av en välgjord kontrapunkt, som jämnt och okonstlat flyter fram. Tydligt Bach-påverkad är Reinhard Schwartz i »Vom Himmel hoch, O Englein, kommt». Av Paul Kickstat kan bl. a. nämnas »Mit Ernst, o Menschenkinder», en lättflytande, figurerad koral (Sv. Ps. 206). Vidare böra nämnas Fritz Dietrich, Walter Rein och Kurt Schubert, som äro representerade med variationer över resp. »Christum wir sollen loben schon», »Geborn ist uns ein Kindelein» och »Eine grosse Freud verkündig ich euch», den sistn. en folkvisartad julmelodi från Burgenland i Österrike. Dietrich's behandling av den frygiska tonarten, Rein's originella kvart- och kvintparalleller samt Schuberts ibland fräna dissonanser göra, att dessa tre kompositioner äro värda all uppmärksamhet. Fritz Dietrich har den mest utpräglad kyrkliga stilen med en god portion modern frigjordhet; Kurt Schubert inlägger i andra och sista variationen över »Eine grosse Freud ...» koralen »Vom Himmel hoch da komm ich her»,

under det att de övriga stämmorna röra sig med motiv från folkvisan. En tvåstämmig invention av Helmut Walcha över »Tochter Zion, freue dich» verkar kanske en smula kantig och väl kärvt till en början men den torde vinna vid närmare bekantskap. En klangligt intressant »kleines Konzert av Hugo Distler över »Vom Himmel hoch, da komm ich her» verkar orosmåttad och jäktig; när koralen inträder, genomföres ett rytmiskt stimulerande fanfarartat motiv. Häftet kan rekommenderas åt alla dem, som vill sätta sig in i den moderna, från stämningsbilder fria, sig nya former sökande musiken.

J. P.

För flerstämmig kör.

David Wikander: Trestämmig kör, häfte I, 10 koralmotetter, 15 sid. Abr. Lundquists musikförlag, Sthlm. Kr. 2:—.

Från det lineärt orgelmässiga till det rent körmässiga är steget mycket litet. I sin förenämnda motettsamling har Wikander tagit ut detta steg. Vi ha åtminstone icke tidigare inom den svenska körlitteraturen påträffat en så konsekvent genomförd självständig stämföring. Stilen påminner om 1500-talsmotetterna och 1600-talets orgelmusik, klar och redig och objektiv. Melodien föres som c. f. än i sopranen, än i basen. De ackompanjerande stämmorna röra sig kontrapunktiskt, imiterande melodien än i mindre notvärden, än fritt kanoniskt. Någon gång leder stämföringen till en djärvare harmonik, som påminner om ungtyskarna — ett nytt, glädjande drag. Dylik »krydda» ha vi länge saknat hos svensk körkomposition. Till synes erbjuda de föreliggande koralerna inga svårigheter för en kör av genomsnittsstandard, sånglinjen förefaller tacksam och rör sig i för resp. stämmor (sopran, alt, baryton) naturliga lägen, tonala svårigheter finnas dock för dur- och moll-inställda sångare, liksom även dylik trestämmig sats för blandade stämmor genom sin klar-

het ställer stora krav på intervallrenhet vid utförandet. Genom sin knappa form, sin körmässighet och objektiva stil beteckna dylika koralmotetter idealet för körhymn vid en luthersk högmässa. Som koralspreludier på orgel äro de även användbara. Texterna äro valda med anslutning till kyrkoårets högtider och återfinnas i psalmboken under nr:ris 510, 518, 99, 109, 115, 133, 487, 596 och 478. »Trestämmig kör» är ett glädjande tidens tecken, fortsättning emotses med intresse och tacksamhet.

G. P.

Gustaf Bengtsson: 33 preludier till Alternativa koraler. Abr. Lundquist. Kr. 2:—.

Enkla introduktioner till de »alternativa koraltern» varav åtskilliga av utpräglad okyrklig karaktär. Trots den obestridliga enkelheten har kompositören lyckats ställa till med sådana besvärligheter som 2-manualigt spelsätt för en hand, etc. Och vad sägs om ett förspel på sex takter, skrivet för två manualer och pedal, som genomlöper alla styrkegrader! —

Fältet står tydligen alltfört öppet för dem, som önska förse oss med »alternativa preludier».

K. G. G.

Heinrich Schütz: Nun lob, mein Seel, den Herren, Choralkanzone; utgiven av Heinrich Spitta. Breitkopf u. Härtel.

I sin relativt koncentrerade form vittnar detta verk på ett utomordentligt sätt om sin upphovsmans körvokala mästarskap. Det föreligger här för två körer med instrumentalt underlag av stråkorkester, 4 trumpeter, basuner och orgel.

I enlighet med praxis på Schütz' tid kan, där de lokala förhållanden göra det nödvändigt, de båda instrumentalkapellen undvaras. Eller också kan kör II ersättas med 4 stråkar. I bägge fallen bör orgeln vara med som continuoförande instrument.

Några egentliga svårigheter ur tonträffningssynpunkt erbjuder verket icke. Som svensk text torde sv. ps. 16:1 kunna användas, möjligen med en liten omkastning av orden vid trippeltaktspartierna. W. A.

Meddelanden.

Bach-jubileum har firats i Kristianstads kyrka med en konsert söndagen d. 17 nov. av därvarande Motett- och Musiksällskapet med musikdirektör O. Wadborg såsom dirigent och med operasångerskan fru Ruth Althén, konsertsångerskan fru Essy Dünst-Blennow, kantor Hilding Persson och herr Axel Ringdahl som solister. Konserten gavs efter följande program: Fuga i Ess-dur, (Treenighetsfugan), utförd av Olof Wadborg.

Aria ur Kantat nr 41, »Jesus vare nu prisad».

Aria ur Pingstkantaten: »O, gläd dig, mitt hjärta». (Fru Ruth Althén.)

Kantaterna nr:ris 61 och 28 för soli, kör och orkester.

Kyrkan var fullsatt av en publik som särskilt i 28:e kantatens mäktiga körsatser greps av den djupa andakt man alltid erfar då Bachs verk rätt tolkas. Dirigenten, som har all heder av sitt trägna arbete, erhöill med anledning av att han kunde fira 30-årigt jubileum såsom ledare för Sällskapet en stor lagerkrans.

Val. Till innehavare av förenade tjänster har valts: I Nordmark, Vrml., David Nyberg, Gräsmark, i Tutaryd, Krb., Bror Hugo Nygren, därstädes, i Borglösa, Upps., M. Mattson, Hardemo, i Torpa, Kron., I. Segrén, Träkumla, i Dalstorp, Älvsb., E. Hagberg, Linköping, i Hosjö, Kpb., Sven Erik Buger, Molin, Hackas, i Leksberg, Skb., Karl Axel Danielsson, Habo, i Sätilla, Alb., Bengt Johansson, Trostared.

Första numret av tidskriftens nästa årgång skall innehålla bl. a. uppsatser av Docent C. A. Moberg, Uppsala (Bach och Händel). Fil. kand. Harald Andersson, Lund (Liturgiska rörelsen inom de lutherska samfundet i Förenta Staterna). Fil. Lic. B. Wester (Orgelkonsten i Sverige) m. m.

INSÄND prenumerationsavgiften å Tidskrift för Kyrkomusik till C. W. K. Gleerups förlag, Lund. Det sker enklast per postgiro med blankett, som bifogas detta nummer.